

Joanot Artorell

L'icant lo blanch

València
M.DCCC.LX.

The bottom border features a central coat of arms with a shield containing the letters 'JRS'. Above the shield is a crown and the word 'SPLI'. Below the shield is a banner with the word 'FER'. The shield is surrounded by intricate floral and vine patterns, with a figure's head visible on the right side.

NOTA DE L'EDITORIAL

EST és el facsímil de la primera edició de TIRANT LO BLANCH que, com diu en el "deo gracias" final, "fon acabada d'empremtar la present obra en la Ciutat de Valencia a XX del mes de Nohembre del any dela natiuitat de nostre senyor deu Jesu crist mil.cccc.lxxxx".

D'esta edició de 1490, només se coneixen ara tres eixemplars: u en la "Biblioteca Universitaria" de València, u en la "British Library" de Londres i l'atre en la "Hispanic Society of America" de Nova York. Per cert, els tres estan incomplets, si be per sort, no són les mateixes fulles les que falten a cada eixemplar.

Este facsímil que presentem, està tret de l'incunable que se conserva en la Biblioteca de la nostra Universitat, i per a salvar el buit de les 29 fulles que li falten (5 de la Taula, 22 dels quaderns complets signats r^s, s^s, Y⁶, i les fulles signades Z¹ i Z⁶), totes estes les hem tretes de l'eixemplar que guarda la "Hispanic Society of America". Açò vol dir que esta obra és una reproducció completa i exacta de la primera impressió d'esta gran novela valenciana.

I volem posar émfasis en lo de novela valenciana, ja que ho és perquè el seu autor, Joanot Martorell, és valencià, naixcut en Gandia l'any 1413 (?), i perquè està escrita en llengua valenciana, com el mateix Martorell ho diu: "... no solament de lengua anglesa en portoguesa. Mas encara de portoguesa en vulgar valenciana: perço que la nacio don yo so natural sen puxa alegrar e molt ajudar per los tants e tan insignes actes com hi son". Com ho ratifica, en el colofó de la mateixa novela, el també cavaller valencià de la mateixa época, Martí Joan de Galba, que acabà la novela per mort de Joanot Martorell.

Com hem volgut ser plenament fidels a l'incunable que té la Biblioteca de la nostra Universitat, el llibre comença en la Taula i, pel mateix motiu, hem deixat en blanc les pàgines que així hi figuren.

Ara nos cal informar als lectors que les diferències d'intensitat en la tinta, tal com alguna paraula que no queda totalment llegible, no és culpa de la nostra impressió, sinó que depèn de l'estat actual de l'incunable.

Esperem haver fet un bon servici a la cultura valenciana, ja que, excepte els 200 eixemplars que edità en 1904 la "Hispanic Society of America" en facsímil de l'eixemplar que allí se conserva, no s'ha fet mai cap atre facsímil

de l'edició prímpic d'esta obra, autèntic monument de la literatura valenciana. I encara, plens de digníssim orgull de valencians, podem afegir que és també monument de la literatura universal; per a fonamentar esta afirmació, n'hi ha prou en estes dos cites que transcrivim:

"... se le cayó uno a los pies del barbero, que le tomó gana de ver de quien era, y vio que decía: Historia del famoso cauallero Tirante el Blanco. Valame Dios, dixo el Cura, dando vna gran voz, que aqui está Tirante el Blanco, dadmele aca compadre, que hago cuenta que he hallado en el vn tesoro de contento, y vna mina de passatiempos... ... Digoos verdad, señor compadre, que por su estilo es este el mejor libro del mundo... ... Lleualde a casa, y leelde, y vereys que es verdad quanto del os he dicho". (Don Quixote de la Mancha. Primera parte. Cap. VI. h. 18 v. y 19. Miguel de Cervantes Saavedra. 1608).

"Una de las obras extraordinarias que he leído en mi vida es Tirant lo Blanc. También (y con cuanta más utilidad) fue una sacudida para Cervantes: basta mirar el capítulo del escrutinio de los libros de don Quijote. Tirant había dejado una huella, un recuerdo vehemente y fructífero en la imaginación de nuestro máximo novelista.—Y ahora cogemos entre las manos este libro escrito por el caballero valenciano Joanot Martorell a mediados del siglo XV, y comprendemos: es precisamente el latigazo que podía excitar la imaginación de Cervantes... ... Pero yo no sé por qué a este Joanot Martorell no lo veo lejano, al fondo de la oscuridad medieval. Le veo muy próximo, contemporáneo: un contemporáneo. Tiene ese gesto cansado, desilusionado, sólo incansable en la sensualidad, triste y al par burlón, del europeo de nuestros días". (Primavera temprana de la literatura europea. Págs. 203, 204 y 253. Dámaso Alonso. 1961).

Per la gran importància d'esta novela des de tots els punts de la forma literària, del contingut i del llenguatge, en este mateix instant encetem la tasca de fer una transcripció del text íntegre per a que tots puguen llegir-la fàcilment i, des d'ara, prenim el compromís d'editar-la en quant tingam feta la transcripció responsable i fidel.

DEL CENIA AL SEGURA

Comença la primera part del llibre de Tirant la qual tracta de certs virtuosos actes que feu lo Comte Guillem de varoych en los seus benaueñturats darres dies.

Capitol primer.

En tant alt grau excellençia lo militar statament q' deuria esser molt reuerit si los Cauallers obseruauen aqueu segons la fi perque fonch instituyt e ordeat. E periant coz la diuina prouidencia ha ordenat: e li plau que los .vii. planers donen influencia en lo mon e tenen domini sobre la humana natura donant los diuersas inclinacions de peccar e victosament viure. Empero nols ha tolt lo vniuersal creador lo franch arbitre que si aquell es ben regit les poden virtuosament viuint mitigar e veure si vlar volen de discrecio. E perço ab lo diuinal adiutor sera departit lo present llibre de caualleria en .vii. parts principals. per demostrar la honoz e senyoria que los cauallers deuen hauer sobre lo poble. La

primera part sera del principi de caualleria. La segona sera del statmet e officio de caualleria. Lo tertres del examẽ que deu esser fet al gẽtllom o generos qui vol rebre lozde de caualleria. Lo quart es dela forma'coz deu esser fet caualler. La sinquea es que signifiquen les armes del caualler. La sisena es dels actes e costumes que a caualler pertanyen. La setena e darrera es dela honoz que deu esser feta al caualler. Les quals .vii. parts de caualleria sera deduytes en setna part del llibre. Ara en lo principi se tractara de certs virtuosos actes de caualleria que feu lo Egrege e strenu caualler part de caualleria lo Comte Guillem de varoych en los seus benaueñturats darres dies.

Capitol segon.

Com lo Comte Guillem de varoych pposat de anar al sanct sepulcre: e manifesta ala Comtesa e als seruidors la sua partida.

En la fertil riqua edelitosa illa de Anglaterra habita ua vn caualler valentissim noble de linatge e molt mes de virtuts. Lo qual per la sua gra sautesa e alt en gny haue seruit per lonch temps lart de caualleria ab grandissima honoz la fama del qual e lo mon molt triumfaua nomeat lo comte Guillem de varoych. Aquest era vn caualler fortissim qui en sa vital iouentut hauia sperimentada molt la sua nobla persona en l'exercici de les armes seguint guerres

axí en mar com en terra e hauria portades moltes batalles así q̄st fera trobat en .vii. batalles capals bon h̄i hauria Rey o fill de Rey: h̄i de .x. milia combatents en sus E era entrat en .v. lliges de camp dos hu per hu e de tots hauria ob tela victoria glorioza. E trobant se lo virtuos comte en edat auançada de .lv. anys mogut per diuinal inspiracio p̄posa de retraures deles armes e de anar en peregrinacio e de passar al r̄cafa facta de Hierusalẽm bon tot cristia deu anar si li es possible per fer penitencia e sinena de sos defallimẽts E aq̄st virtuos comte h̄i volgue anar haurẽt dolor e contricció de moltes mortz que en la iouentut sua hauria fetes segunt les guerres e batalles bon sera trobat. E feta la deliberacio en la nit m̄ifesta ala Comtesa muller sua la sua breu partida: la qual ho pres ab molta impaciencia per be que fos molt virtuosa e discreta: per la molta amor que li portaua la feminal condicio p̄romptamẽt no pogue resistir que no demostras esser molt agreuiada. Al matí lo Comte se feu venir dauant tots sos seruidors así homẽs com dones e dix los semblants paraules Ados fills e fidelissims seruidors ala magestat diuina plau que yo me apartir de vosaltres e la mia tornada mes incerta: si a Jhesu crist sera placent e lo viatge es de grandissim perill perque ara de p̄sẽt vull satisfir a cascu de vosaltres lo bon seruir que fet maueu E feu se traure vna gran caixa de

moneda e a cascu de sos seruidors dona molt mes que no deuria que tots ne restaren molt contents. Apres feu donacio ala Comtesa de tot lo combat a totes ses voluntats si bes tenia vn fill de molta poca edat. E haurie fet fer vn anell doz ab les armes sues e de la Comtesa: lo qual anell era fet ab tal artificio q̄s departia pel mig restant cascuna part anell sancer e ab la meytat deles armes de cascu com era aiusat se mostrauẽ totelles armes. E complit tot lo desul dit giras ala virtuosa Comtesa e ab cara molt afable feu li principl ab paralles de semblant stil.

Capitol tercer.

Loz lo Comte m̄ifesta ala comtesa la muller la sua partida e les rahons q̄ li fa e lo q̄ ella replica.

La speriencia manifesta que tinch de vostra verdadera amor e condicio a fable muller seyoza me fa sentir maior dolor que no setira: car per la vostra molta virtut tous ame de sobitana amor e grãdissima es la pena e dolor que la mia anima set coz pes en la vostra absencia: pero la gran sperança que tinch me fa aconortar: haurẽt noticia de vostres virtuosas obres que so cert que ab amor e paciencia p̄dreu la mia partida. E deu volẽt lo meu viatge misgãrat les vostres lustes p̄guaries p̄sament sera complit e saumẽtara la vostra